

КОРИСНЕ ВЕБ-ЛОКАЦИЈЕ

Дигитализација и научнотехнолошке иновације врше корените промене у свим сферама друштва. Независно од узраста, пола, етничке припадности, социјално-економског статуса или инвалидитета, неопходно је да сваки грађанин има могућност да стекне и развије ону комбинацију знања, вештина и способности која му је потребна за успех на тржишту рада. Стога системи образовања и обука морају да пруже релевантну комбинацију вештина укључујући, како дигиталне, тако и трансверзалне кључне компетенције, медијску писменост и познавање страних језика како би се обезбедио брз и успешан прелазак у радни однос.

За живот у дигиталном друштву од значаја је, како формално образовање и радно искуство, тако и неформално и информално образовање. Значај веће доступности целоживотног учења са нагласком на томе да флексибилнији правци образовања могу олакшати преласке између фаза рада и учења подразумева модуларизацију образовних програма. У Европи се инсистира на признавању неформално и информално стечених компетенција, и то преваходно за утврђивање компетенција које је појединац током учења стекао у некој другој земљи кроз *Europass* доку-

мент *о мобилности*¹, који се издаје учеснику који организовано борава у иностранству како би радио или учио. У документу се описују знања и вештине које учесник стиче током мобилности, те служи као потврда стечених компетенција. Примери мобилности за које се може издати *Europass* документ *о мобилности* су:

- мобилност ученика, студената, наставника, васпитача или ненаставног особља у оквиру Erasmus+ пројекта;
- мобилност запослених које домаћа фирма или организација шаље на усавршавање у земље Европе;
- друге врсте формално договорених упућивања на учење, усавршавање или рад у земљама Европе.

Концепт целоживотног образовања и учења је у константном фокусу националних политика у свету и код нас и овај тематски прилог му је посвећен. Развој целоживотног учења има посебно место у *Стратегији развоја образовања у Републици Србији до 2030. године*. Стратегија је свеобухватан до-

1 Доступно на веб-локацији: <https://europass.rs/europass-dokument-o-mobilnosti/>.

кумент који се односи на све нивое образовања од ISCED 0 до ISCED 8, на образовање одраслих, образовање наставника и хоризонталне аспекте образовног система. Овај стратешки документ такође има за циљ усаглашавање националне регулативе у образовању са међународним документима и иницијативама (УН, ЕУ, Савет Европе).

Потребно је истаћи да је први који је у Србији (на Филозофском факултету Универзитета Београду) држао универзитетске курсеве из области образовања одраслих (*Начела народног образовања*, 1934. година) био проф. др Вићентије Ракић (1881–1969)², истакнути српски педагог. У том тренутку, поред Универзитета у Београду, такве курсеве имали су само Универзитети у Нотингхаму, Лајпцигу и Варшави.

Данас, Универзитет у Београду нуди мастер и докторске студије из области андрагогије, које се баве целоживотним учењем и образовањем одраслих. Мастер академске студије трају једну годину (два семестра) и носе 60 ЕСПБ бодова. По

2 Његово најпознатије дело је докторска дисертација *Васпитање и промисли и уметности*, коју је одбранио на универзитету у Лајпцигу 1911. године. Дигиталну збирку посвећену његовом животу и раду можете погледати на веб-локацији: <https://anyflip.com/bookcase/bojac>.

завршетку, студенти стичу звање мастер андрагога и оспособљени су за разумевање теоријско-методолошких проблема у области образовања одраслих, као и за спровођење истраживања и примењених пројеката у овој области. Докторске студије андрагогије трају три године (шест семестара) и носе 180 ЕСПБ бодова. Након завршетка, доктори андрагогије имају способности критичког промишљања и анализе теорије и праксе целоживотног образовања, као и вештине за спровођење фундаменталних истраживања у овој области. Ови програми усмерени су на развој компетенција за рад у различитим контекстима образовања одраслих и целоживотног учења, укључујући истраживачке, образовне и менаџерске позиције. За више информација о овим програмима можете посетити званичну веб-локацију Универзитета у Београду.

У оквиру рубрике корисне веб-локације часописа *Иновације у настави* у овом тематском броју презентоваћемо неке од интернет ресурса из области која обухвата целоживотно образовање и образовање одраслих за које сматрамо да могу бити од користи предавачима, истраживачима, студентима, али и свима онима који су заинтересовани за ову значајну област.

Европски центар за развој стручног образовања
<https://www.cedefop.europa.eu/en>

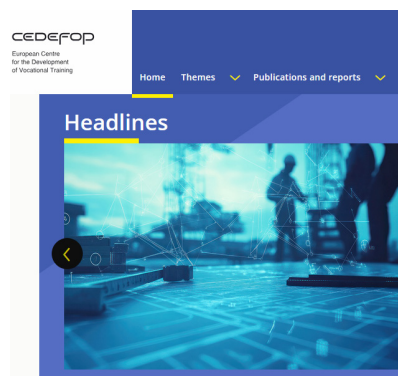
Европски центар за развој стручног образовања (CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training) јесте агенција Европске уније основана 1975. године, са седиштем у Солуну,

чија је улога подршка развоју политика у области стручног образовања и обуке (VET – Vocational Education and Training) у Европској унији. Циљеви Центра су: 1) подршка политикама ЕУ (помоћ при креирању политика у области стручног образовања и целоживотног учења, пружање анализа и података како би државе чланице доносиле информисане одлуке); 2) истраживања и анализа тржишта рада (предвиђања будућих потреба за вештинама и компетенцијама, развијање алата за процену квалификација и компетенција радне снаге); 3) промоција целоживотног учења (подстицање интеграције формалног, неформалног и информалног образовања, подршка развоју европског оквира квалификација и алата за признавање вештина) и 4) праћење и евалуација система стручног образовања (анализа како различите земље ЕУ спроводе реформе у образовању и обуци; развијање методологије за унапређење квалитета у стручном образовању). Главне иницијативе и пројекти CEDEFOP-а су: *Skills Panorama* – база података о будућим потребама за вештинама у ЕУ; *European Skills Index (ESI)*

– алат за процену како земље ЕУ развијају и користе вештине; *ReferNet* – мрежа националних партнера који деле информације о стручном образовању у својим земљама и *Europass* – помаже у признавању квалификација и олакшава мобилност радника у ЕУ.

UNESCO Institute for Lifelong Learning
<https://www.uil.unesco.org/en>

Унесков Институт за целоживотно учење (UIL) јесте међународни центар за истраживање, обуку, информације, документацију и техничку сарадњу у области целоживотног учења. Институт има за циљ јачање капацитета држава чланица Унеска у области целоживотног учења, са фокусом на екосистеме учења, вештине за живот и рад и инклузивно учење. Институт за целоживотно учење то чини кроз подршку образовној политици, истраживање и предвиђање, праћење, изградњу капацитета и умрежавање. На њиховој веб-страници можемо пронаћи публикације, вести и информације о глобалним иницијативама у овој области.

International Council for Adult Education (ICAE)

<https://icae.global/en/>

International Council for Adult Education (ICAE) јесте глобална мрежа организација, истраживача и активиста посвећених промоцији образовања одраслих и целоживотног учења као основног људског права. Основана је 1973. године са посебним статусом при Уједињеним нацијама (UNESCO, ECOSOC). ICAE важи за глобалног лидера у промовисању образовања одраслих јер повезује истраживаче, стручњаке и организације широм света, обезбеђујући размену знања и добрих пракси, због чега има велики утицај на креирање глобалних образовних политика. **Кључни програми и иницијативе ICAE су:** активно учествовање на **конференцији о образовању одраслих Унеска (CONFINTEA)**, која се одржава сваких дванаест година; промовисање реализације **Marrakesh Framework for Action (MFA)**, која подржава глобалне реформе у образовању одраслих; рад на укључивању целоживотног учења у **циљеве одрживог развоја**, реализација онлајн-семинара са водећим стручњацима у области образовања одраслих и развијање ресурса за практичаре и креаторе политика у области образовања одраслих.

EAEA

<https://eaea.org/>

European Association for the Education of Adults (EAEA) јесте паневропска организација која промовише и заступа образовање одраслих и целоживотно учење у Европи. Основана је 1953. године,

Home » About us » EAEA events

а њено седиште се налази у Бриселу. ЕАЕА представља око 120 организација, из преко 40 европских земаља, које се баве образовањем одраслих. Њена мисија је да унапреди право на учење за све одрасле особе, подстакне развој политика образовања одраслих и промовише размену знања и добрих пракси широм Европе. ЕАЕА подржава организације и институције у области образовања одраслих кроз обуке, пројекте и истраживања. Кључне иницијативе и пројекти ЕАЕА су: годишња награда *Grundtvig Award*, која се додељује најбољим пројектима у образовању одраслих у Европи; *EAEA Younger Staff Training* – програм за младе професионалце у области образовања одраслих

који желе да стекну знања о европским политикама и иницијативама; *Future LabAE* – иновативни приступи у образовању одраслих са фокусом на критичко размишљање, демократију и активно грађанство; *Outreach and Access Strategies (OASIS)* – истраживање о томе како мотивисати одрасле особе да се укључе у образовање и обуку; *FinALE (Financing Adult Learning in Europe)* и анализа финансирања образовања одраслих у различитим европским земљама као и давање препорука за унапређење система.

OECD у области образовања

<https://www.oecd.org/en/topics/education-and-skills.html>

Организација за економску сарадњу и развој (OECD) јесте међународна организација која ради на успостављању међународних стандарда и креирању политика које промовишу економски и социјални напредак. У области образовања OECD придаје велики значај целоживотном образовању и учењу као кључном фактору за одрживи економски раст и друштвену кохезију. OECD пружа анализе, податке и препоруке за унапређење политика целоживотног учења у својим земљама.

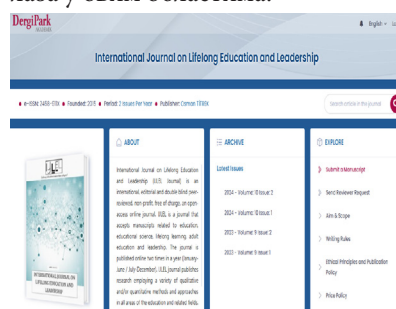

ма чланицама. Фокус је на развоју вештина и компетенција које омогућавају појединцима да се прилагоде променама на тржишту рада и да активно учествују у друштву. Детаљније информације о активностима OECD-а у области целоживотног учења као и публикације можете наћи на њиховој званичној веб-страници:

IJLEL Journal
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijlel>

International Journal on Lifelong Education and Leadership (IJLEL) јесте међународни, рецензирани, непрофитни, бесплатни, отворени онлајн-часопис који објављује радове из области образовања, целоживотног учења, образовања одраслих и лидерства. Основан је 2015. године. Часопис прихвата рукописе који користе различите квалитативне и/или квантитативне истраживачке методе и приступе у образовним и сродним наукама. Циљ уредништва часописа је повећање разумевања учења и поучавања у предшколском, основном, средњем, високом и образовању одраслих, као и допринос унапређењу образовних процеса и исхода. Теме које часопис покрива укључују концепт целоживотног образовања, науку и друштвене науке у контексту целоживотног учења, програме образовања одраслих, специјално образовање, образовање наставника, европске образовне програме, дигиталне технологије за целоживотно учење, психологију целоживотног учења, лидерство у образовању и многе друге. IJLEL је вредан ресурс, како за истраживаче и практичаре, тако и за

студенте који се баве различитим аспектима образовања и лидерства, пружајући платформу за размену знања и истраживачких налаза у овим областима.

Journal of Adult and Continuing Education (JACE)
<https://journals.sagepub.com/home/adu>

Journal of Adult and Continuing Education (JACE) јесте реномирани међународни научни часопис који објављује истраживања из области образовања одраслих и континуираног учења. Часопис издаје SAGE Publications у сарадњи са Swansea University's Department of Adult Continuing Education (DACE). JACE пружа платформу за дискусију о кључним темама у образовању одраслих, професионалном развоју, целоживотном учењу и политичким стратегијама у овој области.

Studies in Continuing Education
<https://www.tandfonline.com/journals/csce20>

Studies in Continuing Education је међународни научни часопис који се бави истраживањем у области континуираног образовања, образовања одраслих и целоживотног учења. Издаје га Taylor & Francis, један од водећих светских издавача. Часопис је рецензирани (енг. *peer-reviewed*) и фокусиран на иновативна истраживања, анализе политика и теоријске расправе о улози образовања у друштвеном, културном и економском контексту.

Часопис Андрагошке студије
<https://as.edu.rs/>

Часопис *Андрагошке студије* се фокусира на проучавање образовања и учења одраслих. Објављује научне и стручне радове из области андрагогије, укључујући теоријска и емпиријска истраживања, приказе књига и информације о релевантним догађајима. Потребно је нагласити да је часопис тематски отворен за све нивое образовања и учење одраслих, за различите тематске области – од описмењавања, преко универзитетског образовања, до стручног усавршавања, као и за учење

у формалном, неформалном и информалном контексту. Издаје га Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду.

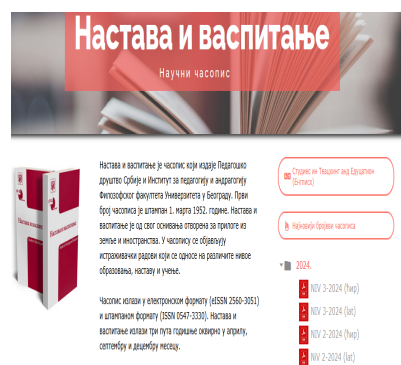

Научни часопис

Настава и васпитање

<https://www.pedagog.rs/nastava-i-vaspitanje/>

Настава и васпитање је научни часопис који издају Педагошко друштво Србије и Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду од 1952. године. У часопису се објављују истраживачки радови који се односе на различите нивое образовања, педагошке проблеме, наставу и учење. Осим истраживачких радова из земље и иностранства, часопис садржи и искуства наставника из праксе

и приказе најновијих педагошких дела. Комплетни бројеви часописа доступни су у ПДФ формату на веб-страници часописа, који излази три пута годишње (оквирно у априлу, септембру и децембру месецу).

ScienceDaily

https://www.sciencedaily.com/news/education_learning/

ScienceDaily је реномирана веб-локација са најновијим научним вестима и истраживањима из различитих области. На страници посвећеној целоживотном образовању и учењу ScienceDaily објављује најновије чланке и студије које се баве темама као што су: образовна психологија (истраживања о процесима учења, препорученим наставним праксама и факторима који утичу на исход учења); К-12 образовање (најновија истраживања о наставним методама, технологији у учионици и другим релевантним темама за основно и средње образо-

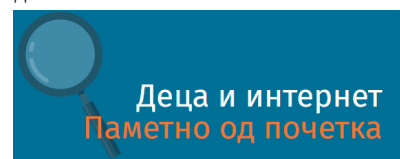
вање); образовање и запошљавање (студије које истражују везу између образовања и тржишта рада, укључујући анализе трендова у запошљавању и потребних вештина). Поред тога, ScienceDaily нуди ресурсе за наставнике, као што је портал Science News Learning, који пружа наставне материјале и активности засноване на актуелним научним открићима. Сајт је користан за истраживаче, наставнике, студенте и све који су заинтересовани за најновија достигнућа у области целоживотног образовања и учења.

Дигитални водич Деца и интернет

Деца и интернет – паметно од почетка

<https://digitalni-vodic.ucpd.rs/>

Ресурси дигиталног водича *Деца и интернет – паметно од почетка* могу бити корисни за истраживање и разумевање различитих аспеката целоживотног образовања и васпитања. Водич је намењен родитељима, васпитачима и учитељима деце узраста 4–8 година, али и свима који учествују у васпитању и образовању деце. Циљ је да се информишу о безбедном и конструктивном коришћењу дигиталних уређаја и интернета код деце предшколског и млађег школског узраста. Водич садржи теме, квиз за проверу знања о безбедности деце на интернету и разне ресурсе, укључујући цртане филмове, речник за дигитално доба и брошуре за родитеље.

Предшколска онлајн-заједница учења

<https://srbija.learningpassport.org/>

Предшколска онлајн-заједница учења је платформа која подржава стручно усавршавање запослених у предшколским установама. Она обезбеђује доступност квалитетним стручним ресурсима и подржава индивидуално и заједничко учење у оквиру установе и између установа. Платформа је развијена у сарадњи Мајкрософта и Уницефа за потребе континуираног професионалног развоја запослених у предшколском васпитању и образовању у Републици Србији. Она је креирана у сарадњи Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Центра за интерактивну педагогију и Уницефа. Садржаји на платформи постављени су под условима лицен-

це Creative Commons Ауторство-некомерцијално-без прерада. Можемо им приступити након регистрације.

Српско-корејски информатичко приступни центар

https://skipcentar.rs/sr_RS/

Први Српско-корејски информатичко приступни центар (СКИП) у оквиру Министарства државне управе и локалне самоуправе је отворен 20. децембра 2017. године. Успостављањем СКИП центра, поред обуке државних службеника, отворена су врата и грађанима и стартап компанијама који имају бесплатан приступ свим услугама. Циљ Центра је да у сопственом високотехнолошким

опремљеном простору омогући бесплатан приступ и упознавање са достигнућима дигиталних технологија, поготово када су у питању услуге електронске управе, подигне технолошку писменост опште популације и промовише сарадњу између Републике Србије и Републике Кореје. СКИП центар се налази у самом центру града, у Добрињској улици број 11. Простире се на 410 квадратних метара. У Центру постоје три потпуно опремљене сале за ИТ обуке, које се по потреби могу користити у конференцијске сврхе.

др Мирослава Ристић
Универзитет у Београду,
Факултет за образовање
учитеља и васпитача

